

Profielwerkstuk

HAVO

2023-2024

HET
SAENREDAM

Naam:

Klas:

Inhoud

Doel van het PWS.....	3
Do's & Don'ts	4
Vorm van het PWS	5
Voorbeelden per schoolvak	5
Tijdpad en deadlines	8
4H (2022-2023)	8
5H (2023-2024)	8
Manier van inleveren	8
Planning	9
Begeleiding.....	10
Beoordeling.....	11
Rubrics onderzoek	12
Rubrics project	15
Omzettingstabel cijferbepaling.....	17
Bronnen.....	18
Tips voor het vinden van geschikte bronnen.....	18
Hoe moet je naar bronnen verwijzen?	18
Verwijzingen van bronnen in een tekst	18
Voorbeeldverwijzingen in een literatuurlijst	19

Doel van het PWS

Het profielwerkstuk (PWS) is een praktische opdracht waarin je laat zien wat je de afgelopen jaren hebt geleerd. Op Het Saenredam word je opgeleid om in de hedendaagse maatschappij slimme en kritische keuzes te kunnen maken. Belangrijke competenties die in de hedendaagse maatschappij belangrijk zijn onder andere: samenwerken, creativiteit, digitale geletterdheid, communiceren, probleemoplossend vermogen, kritisch denken en sociale- en culturele vaardigheden. Je gaat door middel van een onderzoek of project aantonen dat je op havoniveau een werkstuk kunt afleveren én de vaardigheden bezit om als kritische en mondige burger Het Saenredam te verlaten.

Het PWS maak je in groepsverband en je verbindt je onderzoek of project aan één of meerdere van jouw examenvakken. In de onderbouw heb je een cluster gekozen en daarna een profiel. Ga na welk cluster en welk vak jou het meest interessant lijkt om je PWS over te maken. Verderop kun je voorbeelden van onderwerpen voor verschillende examenvakken doorlezen. Hieruit kun je inspiratie halen, maar denk vooral met je groepje (en eventueel begeleider) na over een relevant en origineel eigen onderwerp.

Je PWS wordt beoordeeld op een aantal onderdelen: het plan van aanpak of de onderzoeksopzet, het uiteindelijke onderzoek of project, de presentatie en het maak-proces. Verderop kun je hiervoor de rubrics vinden en zien hoe je cijfer exact tot stand komt. Het cijfer voor het PWS maakt deel uit van het combinatiecijfer. Het behaalde cijfer voor je PWS wordt (afgerond) opgeteld bij de afgeronde cijfers voor CKV en maatschappijleer en dit wordt gedeeld door drie. Dit cijfer wordt afgerond, komt op je eindlijst te staan en telt mee bij de slaag- en zakregeling. Je mag daarom geen cijfer lager dan een 4 halen, ook niet als het combinatiecijfer (dus gemiddeld) een 6 of hoger is.

Do's & Don'ts

DO'S

- Het is aan te raden om het PWS in tweetallen te maken. Werk je liever alleen of met een grotere groep? Vraag hier dan eerst toestemming voor aan meneer van der Meulen, voorzitter van de PWS-commissie.
- Per persoon zul je 80 klokuren aan het PWS moeten besteden en verantwoorden in een logboek. Houd dit logboek dus vanaf de eerste dag goed bij!
- Een onderwerp kiezen dat te maken heeft met een zogenaamd groot vak: op de havo een vak van minimaal 320 uur. Dit zijn alle vakken behalve lichamelijke opvoeding, maatschappijleer en CKV. Wil je het PWS toch voor één van deze vakken maken dan zul je het moeten combineren met een groot vak (bijvoorbeeld biologie).
- Het gekozen schoolvak moet door alle leden van het tweetal of groepje gevolgd worden.
- Aan een docent vragen of die jullie begeleider wil zijn. Je gaat zelf actief op zoek naar een begeleider! Dit mag ook een docent zijn waar je momenteel geen les van krijgt.
- Denk na over de vorm van je PWS (onderzoek of project). Wat past het beste bij jouw gekozen onderwerp? Denk bij een project aan: een film maken, een boek schrijven, een modeshow organiseren, een kledinglijn ontwerpen, een debat organiseren, een gastles geven, een maquette maken of een technologische toepassing ontwerpen. Houd er rekening mee dat je bij de vorm project wel een reflectieverslag moet schrijven. Verderop in dit boekje vind je meer informatie over de twee vormen van het PWS.

DON'TS:

- Aan je PWS beginnen zonder dat je een begeleidende docent hebt.
- Starten in 5 havo zonder goedgekeurde opzet.
- Een PWS schrijven voor een vak dat je niet volgt.
- Een PWS schrijven voor alleen maatschappijleer, CKV of lichamelijke opvoeding. Je kunt dit wel combineren met een ander groot vak.
- Plagiaat plegen. Je krijgt dan het cijfer 1 en kunt dan geen eindexamen doen omdat je van de overheid niet lager dan het cijfer 4 voor examenonderdelen mag halen. Bij het vermoeden van plagiaat moet je je verslag mondeling verdedigen.

Vorm van het PWS

Je kunt ervoor kiezen om je PWS in te vullen als onderzoek of als project. Hieronder kun je per type PWS vinden wat de kenmerken zijn:

Onderzoek

- Je doorloopt de onderzoekscyclus van onderzoeksvraag tot en met conclusie en discussie.
- Je gaat dieper in op de theorie en bedenkt een onderzoek om je onderzoeksvraag te onderzoeken. Het onderzoek dat je bedenkt draagt ook bij aan de maatschappij (maatschappelijke of wetenschappelijke relevantie).
- Je produceert een onderzoeksverslag en geeft hier een presentatie over tijdens de PWS-markt. De vorm van de presentatie ligt nog niet vast. Dit kan bijvoorbeeld een PowerPointpresentatie zijn, maar mag ook een posterpresentatie zijn.

Project

- Het project dat je bedenkt, ga je ook uitvoeren. Denk aan een documentaire, voorstelling, advies/presentatie, podcast, talkshow of lessenserie.
- Je slaat een brug tussen de theorie en de praktijk van jouw onderwerp.
- Je doet vooronderzoek naar theorie en kennis over het thema, formuleert een doel voor je project, voert het project uit en presenteert dit uiteindelijk tijdens de PWS-markt.
- Ruimte voor creativiteit en maatschappelijke relevantie.

Voorbeelden per schoolvak

	Onderzoek	Project
Nederlands	Hoe kun je chatGPT op educatieve wijze integreren in schriftelijke opdrachten op school? Literatuuronderzoek naar Nederlandse literatuur en de maatschappelijke thema in de jaren 1920-1930.	Theaterstuk maken: korte voorstelling maken of schrijven op basis van Nederlands literair werk.
Engels	Waarom worden hedendaagse Engelse sciencefictionboeken niet beschouwd als literatuur?	Een taaldorp organiseren: spreekvaardigheid oefenen in verschillende contexten. Bij een taaldorp wordt een vleugel van de school omgetoverd tot dorp. Je kunt er bijvoorbeeld naar de bakker, het reisbureau of het politiebureau. Bezoekers moeten aan bepaalde doelen voldoen, zoals het voeren van een gesprek en dit even gaande kunnen houden. Ze bezoeken alle 'stations' en hebben daar een bepaalde taak. Degene die op het 'station' zit voert het gesprek met de bezoeker. Dit gebeurt allemaal in de doeltaal; Engels.

Frans	Onderzoek naar de rol van kolonialisme in het verspreiden van de Franse taal wereldwijd.	Het maken van een podcast in het Frans over een onderwerp dat bijvoorbeeld in de Franse cultuur een belangrijke rol speelt/ iets over de geschiedenis van Frankrijk.
Duits	Waarom is de kennis van de Duitse taal in Nederland voor de scholieren relevant?	Het maken van een bundel met poetry slam of gedichten in het Duits of een Duits relevant onderwerp.
Wiskunde	Doe een statistisch onderzoek in combinatie met een ander vak waarin je met behulp van bijvoorbeeld Excel data analyseert. Doe onderzoek naar de invloed van nep nieuws en misleidende statistiek op onze samenleving.	Ontwerp een wiskunde wandeling, waarin je opzoek gaat naar de wiskunde achter de architectuur. Wiskunde en Kunst: ontwerp een serie kunstobjecten naar het voorbeeld van Escher.
Natuurkunde	Doe een onderzoek wat de theorie en de praktijk van een Natuurkundige wet bewijst.	Lessenserie natuurkunde ontwikkelen en geven aan basisschoolleerlingen.
Scheikunde	Onderzoek naar het CO ₂ -gehalte in de school	Schrijf een advies aan gemeente Zaanstad om de stikstofproblematiek aan te pakken
Biologie	Welke functies hebben dierentuinen voor de biologie, en welke visies zijn er op dierentuinen vanuit de maatschappij?	Documentaire maken over een organisme of ecosysteem.
Aardrijkskunde	De gevolgen van klimaatverandering/zeespiegelstijging voor de regio en Nederland onderzoeken.	Geografische opdracht bedenken die gegeven zou kunnen worden in de onderbouw of in een groep 8 van de basisschool.
Geschiedenis	Onderzoek familiegeschiedenis. Is er een gebeurtenis die je kunt onderzoeken, onderzoek, plaats in historische context en trek het naar het heden.	Een historische stadswandeling door een stad naar keuze ontwikkelen. Zie hiernaast verwerken in een documentaire
Economie	Doe (marketing)onderzoek bij ouders van leerlingen uit groep 8 hoe Het Saenredam bekend staat en presenteer een PR-plan aan de schoolleiding.	Maak een promotiefilm voor leerlingen uit groep 8 die antwoord geeft op de vraag: 'op welke wijze onderscheidt Het Saenredam zich van andere scholen in De Zaanstreek?' Ontwerp een fietstocht met opdrachten door De Zaanstreek waarmee leerlingen uit klas 1 of 2 kennismaken met de Zaanse Maakindustrie.

Maatschappij-wetenschappen	<p>Onderzoek naar de oorzaken van crimineel gedrag onder jongeren.</p> <p>Onderzoek naar de rol van (social) media en de beeldvorming rondom een bepaald maatschappelijk thema.</p>	<p>Ontwikkel een stemwijzer gericht op jongeren van 18-25 jaar waarin zij hun politieke voorkeur op basis van relevante thema's kunnen ontdekken.</p> <p>Organiseer een avond/evenement voor een maatschappelijk doel in de school. Dit kan o.a. inhouden dat leerlingen activiteiten organiseren, workshops geven, sponsors moeten regelen, de PR moeten verzorgen.</p>
Kunst (drama /beeldend)	<p>Hoe maak je een voorstelling over een maatschappelijk relevant thema en wat zijn hier goede voorbeelden van?</p> <p>Hoe bewerk je een klassiek toneelstuk (bijvoorbeeld. Shakespeare) naar een hedendaagse voorstelling en wat zijn hier goede voorbeelden van??</p>	<p>Schrijf en voer een theaterstuk op over een thema.</p> <p>Verzorg een expositie van door jou gemaakt werk, geïnspireerd door een bepaalde kunststroming.</p>
Deze alleen in combinatie met een ander groot vak:		
Lichamelijke opvoeding	<p>Bewegingsarmoede in Nederland, hoe ontstaat dit en waarom is het op sommige plekken grotere dan op andere plekken. (Bijvoorbeeld in combinatie met het vak biologie).</p>	<p>Organiseer een sportdag voor de basisschool, hierbij is het zorgen voor eigen budget eerste prioriteit! (Bijvoorbeeld in combinatie met het vak economie)</p>
Maatschappij-leer	<p>Onderzoek naar hoe de politieke voorkeur in de Zaanstreek zich de afgelopen decennia heeft ontwikkeld. (Bijvoorbeeld in combinatie met het vak geschiedenis.)</p>	<p>Interviewserie migratie en cultuur. Leerlingen interviewen mensen met een ander migratieachtergrond en maken hier een tentoonstelling over. (Bijvoorbeeld in combinatie met het vak aardrijkskunde)</p>
CKV	<p>Onderzoek een kunststroming uit het verleden (bijvoorbeeld in combinatie met het vak geschiedenis).</p>	<p>Start een eigen kleine onderneming rondom kunst en cultuur zoals een online galerie of een filmavond (bijvoorbeeld in combinatie met het vak economie).</p>

Tijdpad en deadlines

4H (2022-2023)

- Voor 17 april: Opgeven groepje, onderwerp en begeleider. Hiervoor ontvangt de leerling een online formulier.
- Voor 1 juni: je zoekt minimaal éénmaal contact met de begeleider voor het afstemmen van en handvatten voor de onderzoeksopzet of het plan van aanpak..
- 17-20 juli werken aan de onderzoeksopzet of het plan van aanpak op school.

5H (2023-2024)

- Vanaf september: uitvoeren onderzoek/ project
- Herfstvakantie: deadline eerste versie
- Kerstvakantie: deadline eindversie
- Februari 2024: presentatie profielwerkstuk

Manier van inleveren

Je levert je PWS in via opdrachten in Magister. Via deze weg vindt er ook een plagiaatcheck plaats.

Planning

Hieronder zie je een overzicht met de belangrijke data alvast ingevuld. Dit overzicht kun je overnemen en aanvullen wanneer je aan je PWS werkt. Zo heb je direct een logboek voor in je verslag.

Datum	Activiteit	Wie	Uren	Opmerking
06-04-23	Presentatie voor ouders en leerlingen			Start PWS
17-04-23	Opgeven groepje, onderwerp en begeleider			Uiterlijk 17 april opgeven
22-07-23 t/m 03-09-23				<i>Meivakantie</i>
01-06-23	Contact met de begeleider en afstemmen onderzoeksopzet /plan van aanpak			In de periode tot uiterlijk 1 juni
17-07-23	Werken aan de onderzoeksopzet/het plan van aanpak			Op school workshops
18-07-23	Werken aan de onderzoeksopzet/het plan van aanpak			Op school workshops
19-07-23	Werken aan de onderzoeksopzet/het plan van aanpak			Op school workshops
20-07-23	Werken aan de onderzoeksopzet /het plan van aanpak			Op school workshops Einde van de week inleveren onderzoeksopzet of plan van aanpak
22-07-23 t/m 03-09-23				<i>Zomervakantie</i>
04-09-23 t/m 19-10-23	Zelfstandig uitvoeren van onderzoek/project. Zoek minimaal drie keer contact met je begeleider.			
20-10-23				Deadline inleveren eerste versie
21-10-23 t/m 29-10-23				<i>Herfstvakantie</i>
30-10-23 t/m 19-12-23	Zelfstandig uitvoeren van onderzoek/project. Zoek minimaal drie keer contact met je begeleider.			
20-12-23				Deadline definitieve versie
23-12-23 t/m 07-01-24				<i>Kerstvakantie</i>
xx-02-24	Exacte datum volgt			Presentatiemarkt

Begeleiding

Je hebt een docent gevonden die je wil begeleiden tijdens het maken van je PWS. Deze docent heeft een dubbele rol. Deze docent is namelijk jullie coach, maar ook de beoordelaar van je PWS (samen met de tweede beoordelaar). Je maakt regelmatig afspraken met je begeleider om de voortgang van het PWS te bewaken en feedback te vragen. Het initiatief voor het inplannen van deze afspraken ligt bij de leerling. Houd hierbij rekening dat je feedback kunt verwachten op het tot dan toe geleverde werk wanneer je dit minimaal drie werkdagen van tevoren naar je begeleider stuurt. Zo heeft je begeleider de tijd om het werk te bekijken voorafgaande de afspraak. Hieronder zijn de contactmomenten met je begeleider kort weergegeven in een overzichtje.

Afspraken:

- In de periode tot 1 juni zoek je met je groepje en begeleider samen om de onderzoeksopzet of het plan van aanpak af te stemmen.
- In de periode na de zomervakantie tot aan het inleveren van de 1e versie (voor de herfstvakantie) zorg je dat je samen met je groepje en begeleider minimaal drie keer bijeenkomt.
- In de periode na de herfstvakantie tot aan het inleveren van de definitieve versie (voor de kerstvakantie) zorg je dat je samen met je groepje en begeleider minimaal drie keer bijeenkomt.

Beoordeling

Voor de beoordeling van je PWS wordt een rubric (beoordelingsformulier) gebruikt. Hierin is onderscheid gemaakt tussen het plan van aanpak (15%), het onderzoek/project (70%) en het proces (15%). Het middenstuk van de rubric, dus het daadwerkelijke onderzoek of project, is anders voor een onderzoek dan voor een project omdat bij het project de nadruk meer ligt op de presentatie. Voor het plan van aanpak en het proces wordt wel gebruik gemaakt van dezelfde rubric.

Voor de beoordeling gelden de volgende algemene opmerkingen:

- Per persoon is er 80 uur besteed aan het maken van het PWS. De verantwoording van deze uren wordt verwerkt in een logboek. Een werkstuk waar minder dan 80 uur per persoon aan is besteed, kan niet met een voldoende beoordeeld worden.
- Een onderzoek zonder bronvermeldingen, bronnenlijst en/of literatuurlijst, kan niet met een voldoende beoordeeld worden.
- Hoe zelfstandiger je werkt en hoe meer het een eigen onderzoek is, des te hoger het cijfer. Bij het beoordelen van de zelfstandigheid kun je denken aan de mate van hulp die je nodig hebt bij het bedenken van een goede onderzoeksvraag en bij het verwerken van bronnen tot eigen tekst/ideeën.
- Het cijfer voor je PWS maakt deel uit van het combinatiecijfer en wordt gecombineerd met je cijfer voor CKV en maatschappijleer. Het combinatiecijfer telt mee in de slaag-/zakregeling.
- Vak, titel en cijfer van je PWS worden apart op je diploma vermeld. Een titel kan maximaal 50 tekens bevatten.

Rubrics onderzoek

Onderzoeksopzet (15 punten)				
Criteria	Onvoldoende	Redelijk	Voldoende	Goed
Onderzoeksvraag en deelvragen 0,2,4,6	De deelvragen en/of onderzoeksvraag zijn niet realistisch.	De deelvragen en onderzoeksvraag hebben een realistisch doel, maar zijn matig geformuleerd.	De onderzoeksvragen en deelvragen zijn goed geformuleerd en bevatten een realistisch doel.	De onderzoeksvragen en deelvragen zijn goed geformuleerd en bevatten een realistisch doel. De vragen zijn origineel en er is geen noodzaak om ze aan te passen.
Theoretisch verkenning 0,2,4,6	De theoretische verkenning ontbreekt of er is niet uit op te maken wat er bij de theoretische verkenning is gedaan.	Er is een poging gedaan om het onderwerp theoretisch te verkennen, maar de uitwerking biedt niet voldoende perspectief om te starten met het onderzoek.	De theoretische verkenning bevat alle handvatten om aan het onderzoek te beginnen.	De theoretische verkenning bevat alle handvatten om aan het onderzoek te beginnen en bevat concrete vervolgstappen.
Afsprakenlijst met begeleider en aanleggen logboek 0,1,2,3	Er zijn geen afspraken gemaakt met de begeleider en/of sprake van een logboek met afspraken.	Er zijn geen afspraken gemaakt met de begeleider of er is geen sprake van een logboek	Alle afspraken zijn gemaakt of er is sprake van een goede taakverdeling in het logboek.	Alle afspraken zijn gemaakt en er is sprake van een goede taakverdeling in het logboek.
Proces (15 punten)				
Eigen initiatief en verantwoordelijkheid 0,2,4,6	Leerling is afwachtend, is niet goed voorbereid en reageert niet goed op feedback	Leerling neemt tijdens het hele proces deels het initiatief maar is soms afwachtend; Leerling heeft behoefte aan sturing van de begeleider(s)	Leerling neemt tijdens het hele proces zelf initiatief en verantwoordelijkheid; Leerling heeft behoefte aan sturing van de begeleider(s)	Leerling neemt tijdens het hele proces zelf initiatief en verantwoordelijkheid; Leerling heeft weinig behoefte aan sturing van de begeleider(s)
Samenwerking met medeleerling en begeleider(s) 0,1,2,3	Leerling komt afspraken niet of matig na en de communicatie verloopt niet of niet goed	Leerling komt afspraken meestal na en de communicatie verloopt redelijk goed;	Leerling komt afspraken na en de communicatie verloopt zeer goed;	Leerling komt afspraken na en de communicatie verloopt zeer goed; Leerling houdt rekening met medeleerling en begeleider(s)
Verwerken van feedback n.a.v. tussentijdse beoordeling 0,1,2,3	Geen feedback gevraagd; er is onvoldoende tussentijds ingeleverd.	Er is tussentijds ingeleverd, afgesproken deadlines zijn gehaald.	Er is tussentijds ingeleverd, afgesproken deadlines zijn gehaald. Feedback is enigszins verwerkt.	Er is tussentijds ingeleverd, afgesproken deadlines zijn gehaald. Feedback is verwerkt en draagt bij aan doorontwikkeling van het project.
Logboek en reflectie 0,1,2,3	Logboek ontbreekt of is weinig zeggend ingevuld. Leerling reflecteert niet.	Er is een logboek aanwezig. Leerling reflecteert op de eigen aanpak, maar is meer een verslaglegging van het proces.	Er is een uitgewerkt logboek aanwezig. Leerling reflecteert beknopt op het eigen leren en functioneren.	Er is een goed uitgewerkt logboek aanwezig. Leerling reflecteert op het eigen leren en functioneren.

Het verslag (55 punten)				
Criteria	Onvoldoende	Redelijk	Voldoende	Goed
Inleiding 0,1,2,4	Inleiding ontbreekt of leidt het onderwerp niet goed in; Aanleiding tot het onderwerp wordt niet omschreven	Inleiding is aanwezig en leidt enigszins het onderwerp in; De aanleiding tot het onderwerp is duidelijk omschreven	Inleiding is van voldoende omvang en leidt het onderwerp goed in; De aanleiding tot het onderwerp is gekoppeld aan de profielvakken	De inleiding geeft een bredere betekenis aan het onderwerp De aanleiding tot het onderwerp is geplaatst in een voor de leerling(en) betekenisvolle context
Theoretisch kader 0,3,6,9	Het theoretisch kader sluit niet aan bij het onderwerp en vormt geen samenhangend geheel; Geen duidelijke bronnen of oppervlakkige bronnen zoals wikipedia en eenvoudige scholierensites	In het theoretisch kader worden maar één of enkele invalhoeken van het onderwerp onderzocht; Er zijn een paar relevante wetenschappelijke bronnen gebruikt	In het theoretisch kader is terug te zien dat er goed is ingelezen over het onderwerp; Er is naast relevante wetenschappelijke bronnen ook een bron van een meer wetenschappelijk niveau gebruikt	In het theoretisch kader wordt duidelijk dat meerdere kanten van het onderwerp zijn onderzocht; Er zijn meerdere relevante wetenschappelijke bronnen gebruikt
Onderzoeksopzet 0,2,4,6	Beschrijving, analyse en/of evaluatie ontbreken of zijn van onvoldoende kwaliteit	Het onderzoek wordt beschreven en is gekoppeld aan de onderzoeksvragen.	Het onderzoek wordt geanalyseerd en vertoont een sterke koppeling met de onderzoeksvragen.	Onderzoek wordt geëvalueerd en vertoont een sterke koppeling met de het theoretisch kader.
Resultaten 0,2,4,6	Onoverzichtelijke en incomplete weergave van de resultaten.	Overzichtelijke en correcte weergave van de resultaten.	Resultaten komen voort uit het onderzoek en zijn neutraal en waardevrij gepresenteerd.	Er worden relaties gelegd tussen uitkomsten.
Conclusie 0,2,4,6	De conclusie bevat geen samenvatting van de belangrijkste resultaten; De onderzoeksvraag wordt niet herhaald; De conclusie volgt niet logisch uit de resultaten	De belangrijkste resultaten worden samengevat; De conclusie volgt uit de resultaten en er wordt een koppeling gemaakt met de onderzoeksvragen.	De belangrijkste resultaten worden helder en volledig samengevat; De conclusie volgt logisch uit de resultaten, is overtuigend en geeft antwoord op de onderzoeksvraag.	De conclusies koppelen terug naar het theoretisch kader.
Discussie en aanbevelingen 0,2,4,6	Het onderzoek wordt niet geëvalueerd; De aanbevelingen vertonen geen koppeling met de onderzoeksvragen en resultaten	Discussie van de resultaten en uitkomsten van het onderzoek; Aanbevelingen voor vervolgonderzoek vertonen een koppeling met de onderzoeksvragen en resultaten.	Heldere discussie van de resultaten en overtuigende aanbevelingen voor vervolgonderzoek.	Er wordt kritisch gekeken naar de kwaliteit van het onderzoek; De discussie en aanbevelingen koppelen terug naar het theoretisch kader.
Verzorging 0,2,4,6	Het onderzoeksverslag bevat geen titelblad;	Het onderzoeksverslag bevat een titelblad met een titel en/of de	Het onderzoeksverslag bevat een titel;	Het onderzoeksverslag bevat een voorblad met inhoudelijke titel, naam

	De pagina's van het verslag zijn niet genummerd; Het verslag bevat geen inhoudsopgave;	namen van de leerling(en) en/of begeleiders; De pagina's van het verslag zijn genummerd; Het verslag bevat een inhoudsopgave	De pagina's van het verslag zijn genummerd; Het verslag bevat een overzichtelijke inhoudsopgave	van de leerling(en) en naam van begeleider; De afbeeldingen, tabellen en/of grafieken bevatten een eigen nummer en titel;
Taalgebruik 0,2,4,6	Taalgebruik is niet erg helder, er is sprake van redelijk wat stijl- en spelfouten, taalgebruik is (vanwege knip- en plakwerk) weinig consistent.	Taalgebruik is tamelijk helder, vertoont slechts weinig stijl- en spelfouten, vertoont eigen stijl van de leerling, redelijke zinsbouw.	Taalgebruik is helder, vertoont vrijwel geen stijl- en spelfouten, vertoont eigen stijl van de leerling, goede zinsbouw.	Taalgebruik is helder en fraai, vertoont vrijwel geen stijl- en spelfouten, vertoont eigen stijl van de leerling, goede zinsbouw.
Bronvermelding 0,2,4,6	De gebruikte bronnen komen niet overeen met het gekozen onderwerp; Er is geen gebruik gemaakt van de APA-verwijzing.	De gebruikte bronnen komen redelijk overeen met het gekozen onderwerp; Er is gebruik gemaakt van de APA-verwijzing, maar niet helemaal correct	De gebruikte bronnen komen overeen met het gekozen onderwerp; Er is correct gebruik gemaakt van de APA-verwijzing	De gebruikte bronnen zijn uitermate geschikt voor het gekozen onderwerp; De bronnen bestaan uit meerdere invalshoeken. Er is correct en foutloos gebruik gemaakt van de APA-verwijzing.
Presentatie (15 punten)				
Vorm: poster, PowerPoint 0,1,2,3	Er is gekozen voor een vorm die niet past bij het profielwerkstuk.	Er is gekozen voor een vorm die past bij het profielwerkstuk, de inhoud wordt gevolgd.	Er is gekozen voor een vorm die past bij het profielwerkstuk en een hoge mate van originaliteit uitstraalt.	Er is gekozen voor een vorm die past bij het profielwerkstuk, een hoge mate van originaliteit uitstraalt en een vloeiende samenhang heeft met de inhoud en de stijl.
Inhoud: boodschap (doelgerichte presentatie) 0,2,4,6	De inhoud wordt niet duidelijk gepresenteerd.	De hoofdlijnen van het onderzoek worden gepresenteerd.	De hoofdlijnen worden duidelijk en bondig gepresenteerd.	De hoofdlijnen worden duidelijk, begrijpelijk gepresenteerd en voorzien van voorbeelden en/of demonstraties.
Stijl: taalgebruik en houding 0,2,4,6	De leerling(en) is niet in staat in een duidelijk en aantrekkelijk verhaal het profielwerkstuk toe te lichten; Taalgebruik is niet erg helder en consistent.	De leerling(en) kan zijn profielwerkstuk duidelijk mondeling presenteren en toelichten in tamelijk helder taalgebruik.	De leerling(en) kan zijn profielwerkstuk aantrekkelijk presenteren in helder taalgebruik.	De leerling(en) kan zijn profielwerkstuk boeiend en in een eigen stijl presenteren en fraai taalgebruik.

Rubrics project

Plan van aanpak (15 punten)				
Criteria	Onvoldoende	In ontwikkeling	Voldoende	Goed
Theoretische verkenning 0, 1, 2, 3	De theoretische verkenning ontbreekt of er is niet uit op te maken wat er bij de theoretische verkenning is gedaan.	Er is een poging gedaan om het onderwerp theoretisch te verkennen, maar de uitwerking biedt niet voldoende perspectief om te starten met het project.	De theoretische verkenning bevat alle handvatten om aan het project te beginnen.	De theoretische verkenning bevat alle handvatten om aan het project te beginnen en bevat concrete aanknopingspunten om het project vorm te geven.
Formulering doel 0, 2, 4, 6	Er is geen helder doel geformuleerd.	Er is een doel geformuleerd, maar niet geheel duidelijk en concreet.	Er is een helder en concreet doel geformuleerd.	Er is een helder en concreet doel geformuleerd, met een goed beargumenteerde onderbouwing.
Projectplan 0, 1, 2, 3	Er ligt nog geen duidelijk projectplan.	Er is een plan beschreven voor het project.	Het beschreven plan is onderbouwd en enigszins uitgewerkt.	Het uitgewerkte en onderbouwde plan is al concreet.
Afspraken met begeleider en aanleggen logboek 0,1,2,3	Er zijn geen afspraken gemaakt met de begeleider en/of sprake van een logboek met afspraken.	Er zijn geen afspraken gemaakt met de begeleider of er is geen sprake van een logboek	Alle afspraken zijn gemaakt of er is sprake van een goede taakverdeling in het logboek.	Alle afspraken zijn gemaakt en er is sprake van een goede taakverdeling in het logboek.
Proces (15 punten)				
Eigen initiatief en verantwoordelijkheid 0,2,4,6	Leerling is afwachtend, is niet goed voorbereid en reageert niet goed op feedback	Leerling neemt tijdens het hele proces deels het initiatief maar is soms afwachtend; Leerling heeft sturing van de begeleider(s)	Leerling neemt tijdens het hele proces zelf initiatief en verantwoordelijkheid; Leerling heeft sturing van de begeleider(s)	Leerling neemt tijdens het hele proces zelf initiatief en verantwoordelijkheid; Leerling heeft weinig sturing van de begeleider(s)
Samenwerking met medeleerling en begeleider(s) 0,1,2,3	Leerling komt afspraken niet of matig na en de communicatie verloopt niet of niet goed	Leerling komt afspraken meestal na en de communicatie verloopt redelijk goed;	Leerling komt afspraken na en de communicatie verloopt zeer goed;	Leerling komt afspraken na en de communicatie verloopt zeer goed; Leerling houdt rekening met medeleerling en begeleider(s)
Verwerken van feedback n.a.v. tussentijdse beoordeling 0,1,2,3	Geen feedback gevraagd; er is onvoldoende werk tussentijds ingeleverd.	Er is tussentijds werk ingeleverd, afgesproken deadlines zijn gehaald.	Er is tussentijds werk ingeleverd, afgesproken deadlines zijn gehaald. Feedback is enigszins verwerkt.	Er is tussentijds werk ingeleverd, afgesproken deadlines zijn gehaald. Feedback is verwerkt en draagt bij aan doorontwikkeling van het project.
Logboek en reflectie 0,1,2,3	Logboek ontbreekt of is weinig zeggend ingevuld. Leerling reflecteert niet.	Er is een logboek aanwezig. Leerling reflecteert op de eigen aanpak, maar is meer een verslaglegging van het proces.	Er is een uitgewerkt logboek aanwezig. Leerling reflecteert beknopt op het eigen leren en functioneren.	Er is een goed uitgewerkt logboek aanwezig. Leerling reflecteert op het eigen leren en functioneren.

Het verslag (30 punten)				
Criteria	Onvoldoende	In ontwikkeling	Voldoende	Goed
Inleiding 0,2,4,6	Inleiding ontbreekt of leidt het onderwerp niet goed in; Aanleiding tot het onderwerp wordt niet omschreven	Inleiding is aanwezig en leidt enigszins het onderwerp in; De aanleiding tot het onderwerp is duidelijk omschreven	Inleiding is van voldoende omvang en leidt het onderwerp voldoende in; De aanleiding tot het onderwerp is gekoppeld aan de profielvakken	De inleiding geeft een bredere betekenis aan het onderwerp; De aanleiding tot het onderwerp is geplaatst in een voor de leerling(en) betekenisvolle context
Theoretisch kader 0,3,6,9	Het theoretisch kader sluit niet aan bij het onderwerp en vormt geen samenhangend geheel; Geen duidelijke bronnen of oppervlakkige bronnen zoals Wikipedia en eenvoudige scholierensites	Het theoretisch kader sluit aan bij het onderwerp, maar vormt geen logisch en samenhangend geheel; Er zijn een aantal relevante bronnen gebruikt	In de tekst is terug te zien dat er goed is ingelezen in het onderwerp. Het theoretisch kader vormt een logisch en samenhangend geheel; Er is naast relevante bronnen ook een bron van een meer wetenschappelijk niveau gebruikt	Het theoretisch kader vormt een logisch en samenhangend geheel. Hieruit blijkt dat meerdere kanten zijn onderzocht; Er zijn meerdere relevante wetenschappelijke bronnen gebruikt
Slot/ doelstelling/ onderbouwing presentatievorm 0,2,4,6	Er wordt geen doel van het project geformuleerd in het slot. De gekozen presentatievorm is niet onderbouwd.	Er wordt een doel van het project geformuleerd in het slot. De gekozen presentatievorm is onderbouwd.	Het geformuleerde doel is helder en beargumenteerd. De onderbouwing van de gekozen presentatievorm is helder en logisch.	Argumentatie voor het doel van het project en de gekozen presentatie bevat diepgang en is betekenisvol.
Bronvermelding 0,1,2,3	De gebruikte bronnen komen niet overeen met het gekozen onderwerp; Er is geen gebruik gemaakt van de APA-verwijzing.	De gebruikte bronnen komen redelijk overeen met het gekozen onderwerp; Er is gebruik gemaakt van de APA-verwijzing, maar niet helemaal correct	De gebruikte bronnen komen overeen met het gekozen onderwerp; Er is correct gebruik gemaakt van de APA-verwijzing	De gebruikte bronnen zijn uitermate geschikt voor het gekozen onderwerp; De bronnen bestaan uit meerdere invalshoeken. Er is correct en foutloos gebruik gemaakt van de APA-verwijzing.
Verzorging 0,1,2,3	Het onderzoeksverslag bevat geen titelblad; De pagina's van het verslag zijn niet genummerd; Het verslag bevat geen inhoudsopgave.	Het onderzoeksverslag bevat een titelblad met een titel en/of de namen van de leerling(en) en/of begeleiders; De pagina's van het verslag zijn genummerd; Het verslag bevat een inhoudsopgave	Het onderzoeksverslag bevat een titel; De pagina's van het verslag zijn genummerd; Het verslag bevat een overzichtelijke inhoudsopgave	Het onderzoeksverslag bevat een voorblad met inhoudelijke titel, naam van de leerling(en) en naam van begeleider; De afbeeldingen, tabellen en/of grafieken bevatten een eigen nummer en titel.
Taalgebruik 0,1,2,3	Taalgebruik is niet helder, er is sprake van redelijk wat stijl- en spelfouten, taalgebruik is (vanwege knip- en plakwerk) weinig consistent.	Taalgebruik is tamelijk helder, vertoont slechts weinig stijl- en spelfouten, vertoont eigen stijl van de leerling, redelijke zinsbouw.	Taalgebruik is helder, vertoont vrijwel geen stijl- en spelfouten, vertoont eigen stijl van de leerling, goede zinsbouw.	Taalgebruik is helder en fraai, vertoont vrijwel geen stijl- en spelfouten, vertoont eigen stijl van de leerling, goede zinsbouw.

Presentatie (40 punten)				
Criteria	Onvoldoende	In ontwikkeling	Voldoende	Goed
Vorm 0,3,6,10	Er is gekozen voor een vorm die niet past bij het profielwerkstuk	Er is gekozen voor een vorm die past bij het profielwerkstuk, de inhoud wordt gevolgd	Er is gekozen voor een vorm die past bij het profielwerkstuk en een hoge mate van originaliteit uitstraalt	Er is gekozen voor een vorm die past bij het profielwerkstuk, een hoge mate van originaliteit uitstraalt en een vloeiende samenhang heeft met de inhoud en de stijl
Inhoud 0,5,10,15	De inhoud wordt niet duidelijk gepresenteerd	De hoofdlijnen van het onderzoek worden gepresenteerd	De hoofdlijnen worden duidelijk en bondig presenteren	De hoofdlijnen worden duidelijk, begrijpelijk gepresenteerd en voorzien van voorbeelden en/of demonstraties
Stijl 0,5,10,15	De leerling(en) is niet in staat in een duidelijk en aantrekkelijk verhaal het profielwerkstuk toe te lichten; Taalgebruik is niet erg helder en consistent	De leerling(en) kan zijn profielwerkstuk duidelijk mondeling presenteren en toelichten in tamelijk helder taalgebruik	De leerling(en) kan zijn profielwerkstuk aantrekkelijk presenteren in helder taalgebruik	De leerling(en) kan zijn profielwerkstuk boeiend en in een eigen stijl presenteren in helder en fraai taalgebruik

Omzettingstabel cijferbepaling

Totaal aantal punten	Eindcijfer
< 21	< 4
21 - 33	4
33 - 39	5
40 - 53	6
54 - 66	7
67 - 79	8
80 - 93	9
93 >	10

Bronnen

Tips voor het vinden van geschikte bronnen

- De Bieb heeft wellicht geschikte boeken over je onderwerp. De bibliotheek is aangesloten bij een netwerk van meerdere vestigingen (de Bieb voor de Zaanstreek), die onderling boeken uitwisselen. Onder de 18 jaar kun je gratis lid worden van De Bieb (www.debieb.nl).
- De Openbare Bibliotheek Amsterdam (www.oba.nl). De bibliotheek heeft een grote collectie; je kunt onder de 18 jaar gratis lid worden en hij zit direct naast het Centraal Station.
- De Koninklijke Bibliotheek in Den Haag (www.kb.nl) heeft een enorme collectie en heeft veel gratis toegankelijke digitale bronnen, zoals een 'krantenbank' (zie Delpher) met meer dan honderd jaar aan kranten. Ook hier kun je als scholier gratis lid worden.
- Delpher: een zoekmachine van de Koninklijke Bibliotheek met meer dan 1,3 miljoen kranten, 1,5 miljoen tijdschriftpagina's en meer dan 320.000 boeken uit de 15de tot de 21ste eeuw (www.delpher.nl).
- Wetenschappelijke informatie via de openbare bibliotheek (www.plusbibliotheken.nl).
- Je zult ongetwijfeld ook via Google op zoek gaan naar informatie. Dit levert veel informatie op, van sterk wisselende kwaliteit. Wil je een grotere kans op kwalitatief goede zoekresultaten, zoek dan (ook) via Google Books (www.books.google.nl). Je krijgt dan delen van boeken te zien. Zoek je via Google Scholar (www.scholar.google.nl) dan krijgt je wetenschappelijke zoekresultaten.
- Bedenk dat je vaak veel meer zoekresultaten krijgt als je (ook) Engelse zoektermen gebruikt.

Hoe moet je naar bronnen verwijzen?

Steeds wanneer je gebruik maakt van wat anderen geschreven of gezegd hebben, verwijs je naar de originele bronnen. Dit geldt ook voor teksten of conclusies van anderen die je in je eigen woorden hebt opgeschreven. Op deze manier zorg je ervoor dat lezers zelf deze bronnen kunnen raadplegen en kunnen natrekken wat jij opschrijft. Om ervoor te zorgen dat boeken, artikelen of internetsites goed terug te vinden zijn, zijn er regels opgesteld voor het voor het opnemen van referenties (verwijzingen naar bronnen). In je PWS ga je naar bronnen verwijzen volgens de APA-stijl. In de tekst verwijs je dan naar een uitgebreide bronverwijzing in de literatuurlijst. Hieronder vind je hoe je naar bronnen in de tekst moet verwijzen en hoe je literatuurlijst eruit moet komen te zien. Eventueel kun je nog een kijkje nemen op deze website <https://www.scribbr.nl/category/apa-stijl/>.

Verwijzingen van bronnen in een tekst

Voor de lezer moet duidelijk zijn uit welke bron een bepaald stukje tekst afkomstig is. Wanneer een tekstbron vele auteurs kent, vermeld je in de tekst alleen de eerstgenoemde auteur en daarachter zet je, schuingedrukt, de Latijnse afkorting '*et al.*' (*et alii*, 'en anderen'). In de literatuurlijst neem je wel alle auteursnamen van de tekstbron op. Bij twee auteurs noem je wel beide namen in de tekst.

Hieronder zie je een aantal voorbeelden van verwijzingen naar bronnen in de tekst:

Volgens Smit (2021) betekent herhaald leren dat je leerstof meerdere keren inoefent.

Smit en Saenredam (2022) hebben aangetoond dat ...

Saenredam et al. (2021) onderzochten of ...

Volgens een recente studie is het aantal bijen in 2020 sterk afgenomen (Saenredam et al., 2021).

Voorbeeldverwijzingen in een literatuurlijst

In de lijst hieronder zie je hoe je verschillende soorten bronnen volgens de APA-stijl kunt opnemen in een literatuurlijst. De literatuurlijst wordt volgens alfabetische volgorde weergegeven.

Wetenschappelijk boek

Caminada, C.L.J., & Goudswaard, K.P. (2003). *Verdeelde zekerheid. De verdeling van lasten en baten van sociale zekerheid en pensioenen* (Meijersreeks nr. 64). Sdu Uitgevers.

Boek in een reeks

Goudswaard, K.P., Caminada, C.L.J. & Vording, H. (2004), *Naar een transparanter loonstrookje* (Meijersreeks nr. 79). Boom Juridische uitgevers.

Wetenschappelijk artikel/ onderzoeksrapport

Caminada, K., & Goudswaard, K.P. (2005). Are public and private social expenditures complementary? *International Advances in Economic Research, Volume 11* (2), pp.175-189.

Goudswaard, K.P., Caminada, K. & Vording, H. (2006). Financing the Welfare State. *Tax Notes International, Volume 42* (8), pp. 731-737.

Proefschrift of scriptie

Kamp, V. (2021). *Succesvol gebiedsgericht werken in de geest van de Omgevingswet bij Rijkswaterstaat Oost-Nederland* [Masterscriptie, Radboud Universiteit]. Scriptierepository. Geraadpleegd op 12 maart 2021, van <https://theses.uhn.ru.nl/handle/123456789/10594>

Stukken Tweede Kamer

Asscher, L.F. (2013, 4 oktober). Misbruik en oneigenlijk gebruik op het gebied van belastingen, sociale zekerheid en subsidies [Kamerbrief]. Geraadpleegd van https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2013Z19029&did=2013D39431.

Websites

Centraal Bureau voor de Statistiek. (z.d.). *Samenstelling inkomens van personen; 1990-2000*. Geraadpleegd op 23 april 2022 van <https://www.cbs.nl/nl-nl/cijfers/detail/70194ned?q=data%20personele%20inkomensverdeling%201990-2000>.

Artikelen van websites

Willems-ter Maat, E., & Van Maanen, S. (2021, 17 maart). Even een andere verkiezing: De frikandel is meest favoriete snack. *De Gelderlander*. Geraadpleegd op 21 april 2021, van <https://www.gelderlander.nl/winterswijk/even-een-andere-verkiezing-de-frikandel-is-meest-favoriete-snack~a548757f/>